

عنوان مقاله:

معرفی و بررسی قصه درویش ادهم با مشک افروز دختر پادشاه فارس از نسخه جامع الحکایات

محل انتشار:

چهارمین کنگره ملی فرهنگ و ادبیات فارسی (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 15

نویسنده:

زهرا حسینی - دکتری فرهنگ و زبانهای باستانی ایران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

خلاصه مقاله:

قصه خوانی در ایران، وارث دو جریان متفاوت است. یکی، جریان موجود در ایران پیش از اسلام، که به هر روی، جامعه ایرانی، مانند سایر اقوام کهن، افسانه ها و داستانهای فراوانی را از گذشته به ارث برده و با زنده نگاه داشتن آنها، هویت خویش را در تاریخ امتداد داده است. دوم، میراث قصاص مسلمان که خود برگرفته از تجربه های فکری فرهنگی یهود، نصارا و افزوده های مسلمانان بر آن بود. جامع الحکایات نام نسخه ای است با چهل و شش داستان و نویسنده آن مشخص نیست. اگر داستانهای نسخه موجود با ذوق ایرانیان همراه نبود، نوشته نمی شد قصه درویش ادهم با مشک افروز دختر پادشاه فارس و شرح احوال ایشان از این نسخه انتخاب شد، تا ضمن معرفی این قصه، ویژگیهای داستان پردازی آن بررسی شود؛ در مقایسه اجمالی با نمونه چاپ شده این قصه از کتاب ابراهیم ادهم مشخص شد که شالوده و اساس قصه در دو متن تغییری نکرده و اندک تفاوت در بیان سلیقه ای و هنری قصه گو پیدا میشود. قصه گوین ایرانی قصه درویش ادهم را به جهت شهرت ابراهیم عارف ساختند و نسب او را از مادر، شاهزاده ایرانی دانستند، تا احساس پیوند واقعی با این عارف متقی داشته باشند. این قصه از نظر درونمایه و هدف دارای رگه هایی از اخلاق، تعلیم، مذهب، عشق و عرفان است؛ اما بعد مذهب در آن، پررنگ است. راوی، قهرمان را با الهام غیبی دعوت به تغییر میکند؛ حوادثی را در سیر داستان به وجود می آورد، آموزه های مذهبی در آن جای میدهد؛ در جایی از داستان، جواب دندان شکن زنان رختشوی، باعث میشود که قهرمان داستان، کلاه ادهمی بسازد و عفت دید خود را حفظ کند؛ پوشاندن چشم از نامحرم برگرفته از اعتقاد و مذهب و لازمه کردار مذهبی و عرفانی است. توجه به آموزه های دینی مانند نماز خواندن و دعا کردن، امداد غیبی به همراه دارد؛ دیدن حدیث پیامبر بر سردر محراب، عمل کردن به حدیث و باور اینکه قول پیامبر راهگشاست، از مهمترین کلیدهای موفقیت قهرمان در داستان است. او با توکل به خدا برای رسیدن به هدف تلاش میکند. قصه گو در قصه درویش ادهم از اشعار شاعرانی مانند فردوسی و سعدی، به مناسبت آورده است و هفت مرحله برای تغییر قهرمان در جهت برکت بخشی و سود بخش بودن ترتیب داده است؛ با چنین تدوینی این قصه نوشته شده، تا آیندگان سطح درک و سواد داستانی را بشناسند. روش پژوهش این مقاله، توصیفی، تحلیلی و تطبیقی است؛ با بررسی اصل نسخه، اطلاعات لازم از منابع کتابخانه ای جمع آوری شد.

کلمات کلیدی:

قصه و قصه خوانی/ جامع الحکایات/ درویش ادهم/ پادشاه فارس/ مشک افروز

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1202984>

